

«Նոր ժամանակի Կրթություն» ՀԿ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ՈՒՍՈՒՑԻԶՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ
ԴԱՍԸՆԹԱՑ

Ա Վ Ա Ր Տ Ա Կ Ա Ն Հ Ե Տ Ա Զ Ո Տ Ա Կ Ա Ն

Ա Շ Խ Ա Տ Ա Ն Ք

Հետազոտության թեման՝ Ուսուցչի համագործակցությունը սովորողների ծնողների կամ նրանց օրինական ներկայացուցիչների հետ՝ սովորողների կրթության կազմակերպման եւ ընտանեկան դաստիարակության հարցերում

Առարկան՝ մայրենի

Հետազոտող ուսուցիչ՝ Սիրանուշ Հովսեփյան

Ուսումնական հաստատություն՝ Զովասարի միջնակարգ դպրոց

Երևան 2023

Բովանդակություն

Ներածություն.....	3
Գլուխ 1. Ուսուցիչ- ծնող համագործակցության դերը	4
Գլուխ 2. Ծնողական ժողովը ` որպես ուսուցիչ-ծնող համագործակցության կազմակերպման միջոց	10
Գլուխ 3. Դասուցիչ` որպես ծնող-ուսուցիչ համագործակցության կազմակերպիչ.....	13
Եզրակացություն	18
Օգտագործված գրականության ցանկ.....	19

Ներածություն

Կատարված հետազոտության նպատակն է ընդգծել ծնող-ուսուցիչ համագործակցության դերը սովորողների կրթության կազմակերպման ու ընտանեկան դաստիարակության հարցում: Աշխատանքը բաղկացած է երեք գլուխներից: Առաջին գլխում նկարագրվում է ուսուցիչ-ծնող համագործակցության դերն ու ընդգծվում, որ սովորողների կրթության կազմակերպումն ու դաստիարակությունն ավելի արդյունավետ դարձնելու համար անհրաժեշտ է ճիշտ կազմակերպել ուսուցչի համագործակցությունը սովորողների ծնողների կամ նրանց օրինական ներկայացուցիչների հետ: Երկրորդ գլխում նկարագրվում է ծնողական ժողովի դերը ծնող-ուսուցիչ համագործակցության մեջ, իսկ երրորդ գլխում նկարագրվում է դասղեկի դերը ծնող-ուսուցիչ համագործակցության կազմակերպման գործում, նկարագրվում է դասղեկի կատարած աշխատանքը ու ընդգծվում, որ դասղեկի աշխատանքը ծնողների հետ ուղղված է ընտանիքի հետ համագործակցելուն՝ ելնելով երեխայի շահերից: Դասղեկը ծնողներին գրավում է ուսումնական հաստատությունում ուսումնական գործընթացին մասնակցելու համար, ինչը նպաստում է ընտանիքում բարենպաստ մթնոլորտի ստեղծմանը, երեխայի հոգեբանական և հուզական հարմարավետությանը դպրոցում և տանը: Մինևույն ժամանակ, ամենակարևոր խնդիրը մնում է ուսումնական գործունեության բովանդակության ակտուալացումը, որը նպաստում է ուսանողի հուզական զարգացմանը, նրա խոսքին, ինտելեկտին:

Գլուխ 1. Ուսուցիչ- ծնող համագործակցության դերը

Կրթությունը սովորելն ավելի դյուրին դարձնելու գործընթացն է, կամ գիտելիքների, հմտությունների, արժեքների, ավանդույթների և սովորությունների ձեռքբերումը: Կրթությունը հիմնականում տեղի է ունենում ուսուցիչների ուղղորդմամբ, սակայն սովորողները կարող են նաև ինքնակրթվել: Կրթությունը կարող է կազմակերպվել \$որմալ ու ոչ \$որմալ ձևերով : \$որմալ կամ պաշտոնական կրթությունը տեղի է ունենում կրթական և վերապատրաստման հաստատություններում, սովորաբար կառուցված ուսումնական նպատակներին և խնդիրներին համապատասխան, իսկ ուսուցումը հիմնականում իրականացվում է ուսուցչի կողմից:

Ժամանակակից դասարանի ուսուցչի գործունեությունը ուսումնական հաստատության կրթական համակարգի ամենակարեւոր օղակն է, աշակերտների նկատմամբ անհատական մոտեցման իրականացման հիմնական մեխանիզմը: Համաշխարհային հանրությունը, պետությունը, ծնողները կրթական հաստատության առջեւ դրել են ժամանակակից խնդիր՝ յուրաքանչյուր երեխայի առավելագույն զարգացում, նրա ինքնատիպության պահպանում, տաղանդների բացահայտում և նորմալ հոգևոր, մտավոր պայմանների ստեղծում:

Ուսուցչի աշխատանքի նպատակն է ստեղծել բարենպաստ պայմաններ անձնական զարգացման, նախաձեռնողականության դրսևորման, անկախության, պատասխանատվության, անկեղծության, փոխօգնության, յուրաքանչյուր աշակերտի ինքնահաստատման, նրա ներուժի բացահայտման համար:

Ուսուցիչը պետք է կարողանա շփվել երեխաների հետ՝ խրախուսելով երեխաների գործունեությունը, պատասխանատվությունը, արդյունավետության և պատասխանատվության օրինակ ծառայելը, ձևավորել իրենց կրթական նպատակները, կազմակերպել ուսումնական միջոցառում՝ զրույց, բանավեճ, էքսկուրսիա, քայլարշավ, դասաժամ, պետք է կազմակերպի խորհրդատվություն սոցիալական մանկավարժի, հոգեբանի հետ, էքսկուրսիաներ, այցելություններ թատրոններ և այլն:

Ուսուցիչը կանխատեսում է, վերլուծում, կազմակերպում, համագործակցում, վերահսկում իր դասարանի աշակերտների առօրյան ու գործունեությունը: Ժամանակակից դասարանի ուսուցիչը իր գործունեության մեջ օգտագործում է ոչ միայն կրթական աշխատանքի հայտնի ձևեր, այլև իր պրակտիկայում

Ներառում է ուսանողական թիմի հետ աշխատանքի նոր ձևեր: Աշխատանքի ձևերը որոշվում են՝ ելնելով մանկավարժական իրավիճակից: Ձևերի քանակն անվերջ է՝ զրույց, քննարկումներ, խաղեր, մրցույթներ, արշավներ և էքսկուրսիաներ, մրցույթներ, սոցիալապես օգտակար և ստեղծագործական աշխատանք, գեղարվեստական և գեղագիտական գործունեություն, դերային պարապմունք և այլն: Ուսուցիչը մարդկայնացնում է թիմում երեխաների միջև հարաբերությունները, նպաստում է բարոյական իմաստների և հոգևոր ուղեցույցների ձևավորմանը, կազմակերպում է դասարանի աշակերտների սոցիալապես արժեքավոր հարաբերություններ և փորձառություններ, ստեղծագործական, անձնական և սոցիալական նշանակալի գործունեություն և ինքնակառավարման համակարգ:

Կրթության կարևորագույն սոցիալական ինստիտուտներից մեկը ընտանիքն է: Դասղեկի աշխատանքը ծնողների հետ ուղղված է ընտանիքի հետ համագործակցելուն՝ ելնելով երեխայի շահերից: Դասղեկը ծնողներին գրավում է ուսումնական հաստատությունում ուսումնական գործընթացին մասնակցելու համար, ինչը նպաստում է ընտանիքում բարենպաստ մթնոլորտի ստեղծմանը, երեխայի հոգեբանական և հուզական հարմարավետությանը դպրոցում և տանը: Միևնույն ժամանակ, ամենակարևոր խնդիրը մնում է ուսումնական գործունեության բովանդակության ակտուալացումը, որը նպաստում է ուսանողի հուզական զարգացմանը, նրա խոսքին, ինտելեկտին:

Սովորողների կրթության կազմակերպումն ու դաստիարակությունն ավելի արդյունավետ դարձնելու համար անհրաժեշտ է ճիշտ կազմակերպել ուսուցչի համագործակցությունը սովորողների ծնողների կամ նրանց օրինական ներկայացուցիչների հետ:

Դպրոցի ու ընտանիքի փոխազդեցությունը ուսուցիչների ու ծնողների միջև փոխհարաբերությունն է նրանց համատեղ գործունեության ու հաղորդակցության գործընթացում: Երեխայի կյանքը բաղկացած է երկու կարեւոր ոլորտներից՝ դպրոցից ու ընտանիքից, որոնք ենթակա են փոփոխության և զարգացման: Ուստի կարևոր և հրատապ խնդիրներից է դպրոցի և ընտանիքի համագործակցությունը: Սոցիալական և հոգեբանական ապահովությունը, երեխայի ձեռքբերումների հաջողությունը կախված է նրանից, թե ով և ինչպես է ազդում նրա զարգացման վրա: Երեխան ժամանակի մեծ մասն անցկացնում է դպրոցում և տանը, հետևաբար կարևոր է, որ ուսուցիչների և ծնողների ազդեցությունները չհակասեն միմյանց, այլ դրական և ակտիվ ընկալվեն երեխայի կողմից: Դա իրագործելի է, եթե ուսուցիչներն ու

ծնողները դառնան դաշնակիցներ ու համախոհներ՝ դաստիարակության խնդիրների շահագրգիռ ու համակարգված լուծումներով: Ընտանիքի հետ փոխգործակցությունը դպրոցի և յուրաքանչյուր ուսուցչի աշխատանքում հրատապ և բարդ խնդիրներից է: Ընտանիքները շատ տարբեր են, յուրաքանչյուրն ունի իր խնդիրներն ու դժվարությունները, ուստի հնարավոր չէ պատրաստի և միակ ճիշտ պատասխանը տալ այն հարցին, թե ինչպես շփվել ընտանիքի հետ: Շատ բան կախված է ուսուցչի ինտուիցիայից, հմտությունից, ով պետք է վերլուծի տարբեր հանգամանքների համալիրը, որպեսզի ճիշտ որոշում կայացնի որոշակի իրավիճակում ծնողների և երեխայի հետ շփվելու մեթոդների և միջոցների ընտրության հարցում: Ուսուցիչների և ընտանիքների համագործակցությունը գործունեության նպատակների համատեղ որոշում է, ապագա աշխատանքի համատեղ պլանավորում, ուժերի և ռեսուրսների համատեղ բաշխում, գործունեության առարկան ժամանակին, յուրաքանչյուր մասնակցի հնարավորություններին համապատասխան, աշխատանքի արդյունքների համատեղ վերահսկում և գնահատում: Համագործակցության մեջ հնարավոր են կոնֆլիկտներ, հակասություններ: Բայց դրանք կտրվում են նպատակին հասնելու ընդհանուր ցանկության հիման վրա, չեն խախտում փոխազդող կողմերին:

Դպրոցի և ընտանիքի փոխազդեցության էությունը կայանում է նրանում, որ երկու կողմերն էլ պետք է շահագրգռված լինեն ուսումնասիրել երեխային, բացահայտել և զարգացնել նրաց մեջ լավագույն որակներն ու հատկությունները: Նման փոխգործակցությունը հիմնված է փոխադարձ վստահության և հարգանքի, փոխադարձ աջակցության և օգնության, միմյանց նկատմամբ համբերության և հանդուրժողականության սկզբունքների վրա: Սա կօգնի ուսուցիչներին և ծնողներին միավորել իրենց ջանքերը երեխայի մեջ այն որակների և հատկությունների ձևավորման համար, որոնք անհրաժեշտ են նրա ինքնորոշման և ինքնիրացման, դժվարությունների հաղթահարման համար:

Խորհուրդներ տալիս, անհրաժեշտության դեպքում, երեխայի վրա ծնողների դաստիարակչական ազդեցությանը շտկելիս պետք է հիշել, որ ընտանիքի ներքին գործերին ուղղակի անզգույշ միջամտությունը կարող է բողոք առաջացնել և դժվար ուղղել վնաս պատճառել: Ի վերջո, յուրաքանչյուր ծնող դաստիարակում է իր երեխաներին այնպես, ինչպես հարմար է գտնում՝ հիմնվելով իր գիտելիքների, հմտությունների, զգացմունքների և համոզմունքների վրա: Պետք է շատ ուշադիր լինել ծնողների խնդրանքների նկատմամբ: Խնդրանքը կարող է անտեսվել միայն այն դեպքում, եթե այն

կարող է վնասել երեխային: Անհատական շփումը ուսուցչին ոչ միայն հնարավորություն է տալիս ազդելու ծնողների վրա, այլ իր հերթին շատ առումներով օգնում է նրան երեխաների նկատմամբ ճիշտ մոտեցում ընտրելու հարցում: Անհատական աշխատանքի առավելությունն այն է, որ ուսուցչի հետ մենակ մնալով՝ ծնողները նրան ավելի անկեղծ են պատմում ներընտանեկան հարաբերությունների խնդիրների մասին, որոնք երբեք չէին ասի անձանոթ մարդկանց ներկայությամբ: Առանձին գրույցներում անհրաժեշտ է պահպանել հիմնական կանոնը՝ անհատական գրույցի բովանդակությունը պետք է լինի միայն խոսողների սեփականությունը, այն չպետք է բացահայտվի: Դպրոցի և ընտանիքի մասին շատ բան կախված է առաջին հանդիպումից: Ծնողների հետ առաջին գրույցում պետք չէ խոսել երեխաների հետ աշխատելու դժվարությունների մասին:

Կրթության խնդիրների հաջող լուծումը հնարավոր է միայն ընտանիքի և դպրոցի փոխգործակցության դեպքում: Ընտանիքի և դպրոցի համագործակցությունը գնալով ավելի արդիական և պահանջված է դառնում: Բարեփոխումների շրջանում կրթական համակարգն այնքան արագ է փոխվում, որ ծնողները հաճախ չեն հասկանում այդ փոփոխությունները՝ ուսուցման և կրթական գործունեության մեջ կողմնորոշվելով հիմնականում իրենց դպրոցական փորձի համաձայն, որը հաճախ հետ է մնում ժամանակակից պահանջներից: Այս անհամապատասխանությունը լուծելու համար ուսուցիչը պետք է ծնողների համար հնարավորինս բաց, տեղեկացված և հասանելի դարձնի ուսումնական գործընթացը: Ծնողների և դպրոցի միջև կապի բացակայությունը, ինչպես նաև դպրոցի ու ծնողների չհամաձայնեցված գործողությունները վնասում են երեխայի կրթությանն ու դաստիարակությանը:

Ծնողներն ու ուսուցիչները պետք է գիտակցեն, որ աշակերտն է իր զարգացման սուբյեկտը, իսկ մեծահասակները՝ այդ գործընթացում համահեղինակներ են, աշակերտը իրավունք ունի մասնակցելու իր կյանքին վերաբերող հարցերի քննարկմանը և դրանց վերաբերյալ որոշումներ ընդունելուն: Ուստի ուսուցիչ-ծնող համագործակցության կենտրոնում աշակերտն է՝ իրեն վերաբերող հիմնախնդիրներով, որոնց լուծմանն ուղղված յուրաքանչյուր բաղադրիչի իրագործմանը ուսուցչի և ծնողի հետ միասին հնարավորություն ունի մասնակցելու նաև ինքը:

Ուսուցիչ-ծնող համագործակցության արդյունավետության համար անհրժեշտ է.

ա) ուսուցչի ու ծնողի կողմից աշակերտի հետաքրքրությունների, հակումների, պահանջմունքների ու կարիքների բացահայտում, համատեղ քննարկում ու դրանց բավարարման համար աշակերտների համապատասխան քայլերի իրականացում,¹

բ) ուսուցչի կողմից ծնողների ու երեխաների շրջանում հարցումների անցկացում ու դրանց արդյունքների վերլուծություն,

գ) ուսուցչի կողմից աշակերտների ֆիզիոլոգիական ու հոգեբանական անվտանգության պայմանների քննարկում ծնողների հետ՝ դասարանական ու դպրոցական առողջ մթնոլորտ ստեղծելու համար

դ) համատեղ քննարկումներ տանը ու դպրոցում երեխայի ազատության ու իրավունքների իրացման համար պայմաններ ու հնարավորություններ ստեղծելու նպատակով

ե) ուսուցիչ-ծնող փոխադարձ տեղեկատվության փոխանցում ու քննարկում՝ աշակերտների ուսումնադաստիարակչական նվաճումների, տնային ու ինքնուրույն առաջադրանքների կատարման ընթացքում ծագած դժվարությունների ու խոչընդոտների ու դրանց հաղթահարման վերաբերյալ

զ) աշակերտի համաձայնությամբ ու ծնողի իմացությամբ աշակերտի անհատական զարգացման ծրագրի համատեղ մշակում՝ մանկավարժական աջակցության նպատակով

է) ծնողական ժողովներին աշակերտների մասնակցության ապահովում

ը) ուսուցչի նախաձեռնությամբ քննարկումների կազմակերպում՝ կամավորության սկզբունքով ու ծնողների ընտրությամբ նրանց մասնակցությունը արտադասարանական ու արտադպրոցական դաստիարակչական աշխատանքներն ապահովելու նպատակով

թ) ծնողների կողմից իրենց երեխաների օգնությամբ միջոցառումների շարքի կազմակերպում

ժ) ուսուցչի կողմից ծնողներին դպրոցի, դասարանի հոգսերին ծանոթացնելը՝ ըստ ցանկության նրանց մասնակցությունը դպրոցի զարգացման ծրագրերի մշակմանն ու իրականացմանը ապահովելու նպատակով

ի) ծնողներին դաստիարակչական միասնական միջավայրի ու ընտանեկան եւ դպրոցական դաստիարակության ինտեգրման մասին գիտելիքների, գաղափարների ու այլ տեղեկատվության փոխանցում, տանը եւ դպրոցում

¹ <https://aspu.am/website/images/files/ntaniq-dproc%20hamagorcakcutyan%20model.pdf>

երեխայի նկատմամբ միասնական պահանջների, հնարավորությունների ու պայմանների ներկայացում ու ստեղծում

Լ) ուսուցչի կողմից դպրոցի հաջորդ աստիճանի անցման խնդիրների բացահայտում եւ ծնողներին ու աշակերտներին խորհրդատվության մատուցում:

Ծնող-ուսուցիչ կապի պահպանումը ուսումնական տարվա ընթացքում սովորողի հաջողությունների բանալին է: Ծնող-դպրոց կապը կարելի է ավելի մեծացնել ծնողին մասնակից դարձնելով տարբեր դպրոցական միջոցառումների, բաց դասերի ու իհարկե ծնողական ժողովների միջոցով: Այսօր ծնող-դպրոց համագործակցության կազմակերպումն ավելի դյուրին են դարձնում նորագույն տեխնոլոգիաները, քանի որ դրանք թույլ են տալիս արագորեն տեղեկատվություն ստանալ: Դասարանի կայքէջով ուսուցիչը կարող է տեղադրել հանձնարարություններ, ծրագրի համարժեք ժամկետներ, միջոցառումներ, ընդլայնված ուսման հնարավորություններ եւ բացատրել, թե ինչ դասընթացներ է կիրառում դասարանում:

Գլուխ 2. Ծնողական ժողովը՝ որպես ուսուցիչ-ծնող համագործակցության կազմակերպման միջոց

Ծնողների հանդիպումը ուսուցչի և աշակերտների ծնողների միջև կապ հաստատելու ձևական մոտեցում չէ: Սա ոչ միայն ուսումնական գործընթացի երրորդ օղակի՝ ծնողների հետ հանդիպելու միջոց է՝ քննարկելու սովորողների հաջողություններն ու անհաջողությունները: Այստեղ ուսուցիչը կօգտի մորը կամ հորը լուծել երեխայի դաստիարակության հետ կապված խնդիրները, կառաջարկի նրա վրա ազդելու իսկապես արդյունավետ մեթոդներ, կզգուշացնի թակարդների մասին, որոնք սպասում են ծնողներին, ովքեր միշտ չէ, որ իրավասու են երեխայի հոգեբանության, ֆիզիոլոգիայի, սոցիոլոգիայի հարցերում: Երեխայի ծնողների հետ ուսուցչի շփման հիմնական նպատակը ոչ թե արդարացումներ անելն է կամ ագրեսիվ-պաշտպանական գործողությունները, ոչ թե աշակերտի ակադեմիական առաջադիմությունը և վարքագիծը շտկելու ողջ բեռը վերցնելն իր վրա, այլ երեխայի հետ միավորվելը՝ օգնելու այս երեխային ավելի լավ:

Ծնող-դպրոց համագործակցության արդյունավետությանը նպաստում են ճիշտ կազմակերպված ծնողական ժողովները: Ծնողական ժողովի թեման պետք է լինի հետաքրքիր: Ծնողական ժողովը պետք է անցկացնել ծնողների համար հարմար ժամանակին: Ծնողները պետք է ծանոթ լինեն ժողովի պլանին: Ծնողների և դասուցչի շփումը պետք է անմիջական՝ էթիկայի կանոնների պահպանմամբ: Ծնողական ժողովը պետք է լինի մանկավարժորեն օգտակար և լավ նախապատրաստված: Ծնողական ժողովը պետք է սկսել լավ տրամադրությամբ և այն չպիտի տևի մեկ ու կես ժամից ավելի: Նախ պետք է խոսել դրական հարցերի շուրջ, ապա անցնել խնդիրների քննարկմանը: Երեխաների ձեռքբերումները քննարկելիս խոսել նրանց ընդունակություններից և հնարավորություններից: Ծնողը պետք է համոզվի, որ դպրոցը պատրաստ է աջակցել իրեն՝ օգնելու իր երեխային: Պետք է խուսափել նախատել ծնողներին բոլորի ներկայությամբ՝ նախորդ ժողովին չմասնակցելու համար, համեմատել մի աշակերտին մյուսի հետ, բացասական գնահատական տալ ողջ դասարանին, գերազնահատել որևէ առարկայի դերը, խոսել ծնողների հետ բարձր հրամայական տոնով, դասուցչը պետք է լինի անաչառ, բարյացակամ և ունենա մանկավարժական տակտի մեծ զգացում:

Ծնողական ժողովները կարող են լինել՝ կազմակերպչական, թեմատիկ, համադպրոցական և դասարանական, ամփոփիչ: Ծնողական ժողովների

ժամանակ հանդիպում են ուսումնական գործընթացին մասնակցող երկու կողմերը՝ մանկավարժներն ու ծնողները, որպեսզի լսեն միմյանց և քննարկեն երրորդ կողմի՝ երեխաների խնդիրները:

Ծնողական ժողովների անցկացման փուլերը՝ I փուլ. Նախապատրաստում, ժողովի նպատակի ընտրություն, ժողովի մասնակիցների կազմի ընտրություն, Աշակերտների առաջադիմության թերթիկի նախապատրաստում, Դասասենյակի ձևավորում, Իրազեկում:

Երկրորդ փուլում՝ 1. Դասրանի աշակերտների առաջադիմության վերլուծություն 2. Դասարանում տիրող սոցիալիզացիաների մթնոլորտի ներկայացում 3. Հոգեբանամանկավարժական խորհրդատվություն 4. Կազմակերպչական աշխատանքների քննարկում 5. Անհատական գրույց ծնողների հետ:

Երրորդ փուլ՝ Արդյունքների ամփոփում 1. Կատարել եզրակացություններ 2. Կայացնել որոշումներ 3. Ճշտել ծնողների կարծիքը ժողովի մասին 4. Նախապատրաստել հարցաթերթիկներ ծնողների գնահատականների, առաջարկությունների, հարցերի վերաբերյալ: 5. Ծնողական ժողովի արդյունքների մասին անհրաժեշտ է տեղեկացնել տնօրինությանը:

Ծնող-դպրոց համագործակցության մեկ այլ նպաստող օղակ են ծնողական խորհուրդները: Դպրոցի ծնողական խորհուրդը՝

1) դպրոցի խորհրդի ձևավորման կարգի պահանջներին համապատասխան՝ իր կազմից առաջադրում է խորհրդի անդամության թեկնածուների: Գրանցված թեկնածուներից ընտրված են համարվում փակ քվեարկությամբ առավել ձայներ հավաքած երկու թեկնածու:

2) դպրոցի տնօրենի կամ մանկավարժական խորհրդի քննարկմանը ներկայացնում է սովորողների ուսումնադաստիարակչական աշխատանքի բարելավման, մանկավարժների խրախուսման, իրենց պարտականությունների կատարման գործում թերացող մանկավարժներին պատասխանատվության ենթարկելու վերաբերյալ առաջարկություններ:

3) աջակցում է դպրոցին՝ կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող սովորողների մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների կազմակերպման գործում:

4) ներկայացնում է ծնողներին անհրաժեշտ մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունները, մասնակցում դրանց մշակման և տրամադրման միջոցառումներին:

- 5) լսում է տնօրենի հաղորդումը դպրոցի գործունեության վիճակի ու հեռանկարային ծրագրերի մասին, ստանում ծնողներին հետաքրքրող հարցերի պարզաբանումները.
- 6) ամրապնդում է դպրոցի և ծնողների միջև կապերը, մանկավարժական աշխատողների և ծնողների կողմից երեխաների դաստիարակության նկատմամբ ձևավորում է միասնական պահանջներ.
- 7) ծնողներին ներգրավում է սովորողների արտադպրոցական և արտադասարանական աշխատանքներում աջակցում է արձակուրդների ժամանակ սովորողների հանգստի և ժամանցի կազմակերպմանը.
- 8) ապահովում է երեխայի իրավունքների պաշտպանությունը դպրոցում.
- 9) ծնողներին ապահովում է տեղեկատվությամբ, կազմակերպում սեմինարներ, խորհրդատվություններ.
- 10) ծնողներին ծանոթացնում է իրենց իրավունքներին, պարտականություններին և օրենքով սահմանված պատասխանատվությանը:
- 11) Դպրոցի ծնողական խորհուրդը համագործակցում է դպրոցի մանկավարժական և այլ խորհուրդների հետ:
- 12)մասնակցում է սովորողների ուսուցման ու դաստիարակության համար անհրաժեշտ պայմանների ստեղծմանը, աջակցում է հանրակրթական դպրոցի ուսումնական թափայի հարստացմանը՝ այդ գործում ներգրավելով հովանավորների.²

² <https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=59769>

Գլուխ 3. Դասուցիք՝ որպես ծնող-ուսուցիչ համագործակցության կազմակերպիչ

Ծնող-դպրոց համագործակցության մեջ առաջնային է դասուցիկի դերը: Իսկական դասարանի ուսուցչին է պատկանում իր գործունեության տեխնոլոգիան, որի շնորհիվ նա կարողանում է իր յուրաքանչյուր աշակերտի մեջ տեսնել յուրահատուկ անհատականություն: Դասուցիք երեխաների հետ նախագծում է դասարանի կրթական համակարգը՝ հաշվի առնելով նրանց հետաքրքրությունները, կարողությունները, ցանկությունները, շփվում ծնողների հետ, հաշվի է առնում միջավայրի էթնոմշակութային պայմանները: Իր գործունեության ընթացքում ժամանակակից դասարանի ուսուցիչը հիմնականում շփվում է առարկայական ուսուցիչների հետ, ուսուցիչներին ներգրավում է ծնողների հետ աշխատելու և իրենց դասարանի ուսանողներին ներառում է առարկաների արտադասարանական աշխատանքի համակարգում: Դրանք ներառում են տարբեր առարկայական շրջանակներ, ընտրովի առարկաներ, թեմատիկ թերթերի թողարկում և համատեղ կազմակերպում և մասնակցություն առարկայական շաբաթներին, թեմատիկ երեկոներին և այլ միջոցառումներին: Համագործակցելով գրադարանավարի հետ՝ դասարանի ուսուցիչը ընդլայնում է ուսանողների ընթերցանության շրջանակը, նպաստում է ընթերցանության մշակույթի ձևավորմանը, բարոյական իդեալների նկատմամբ վերաբերմունքը, վարքագծի էթիկական չափանիշները, սեփական անհատականության գիտակցումը դասական և ժամանակակից գրականության զարգացման միջոցով: Դասուցիք պետք է սերտորեն համագործակցի նաև սոցիալական ուսուցչի հետ, որը կոչված է միջնորդ հանդիսանալու երեխայի անհատականության և սոցիալական բոլոր ինստիտուտների միջև աշակերտների անձնական ճգնաժամերը լուծելու համար:

Դաստիարակչական աշխատանքներ իրականացնելու ընթացքում դասուցիկը կատարում է՝

- աշակերտների մանկավարժահոգեբանական հետազոտություն (մանկավարժահոգեբանական ակտորոշում),
- կրթության գործընթացում դասարանական կոլեկտիվի փոխհարաբերությունների՝ (փոխհարաբերություններ աշակերտների միջև,

աշակերտների և ուսուցիչների միջև, ներդասարանական, միջդասարանական փոխհարաբերություններ) վերլուծություն, համակարգում, կարգավորում,

- դասարանական կոլեկտիվի կենսագործնության փուլերի (կիսամյակ առաջ) և միջոցառումների (դասղեկական ժամեր, տեղեկատվական թուղթեր, ստեղծագործական միջոցառումներ, մրցույթներ, ցուցահանդեսներ և այլն) պլանավորում, նախապատրաստում, իրականացում, արդյունքների ամփոփում, վերլուծություն,

- սովորողների սոցիալական պաշտպանություն, (ցանկալի է սոցիալական մանկավարժի հետ համատեղ),

- աշխատանք ծնողների հետ,

- Մանկավարժական աջակցություն աշակերտական ինքնավարության դասարանական մարմնին,

- դասամատյանի և աշակերտական օրագրերի և այլ փաստաթղթերի վարման կազմակերպում:

Դասղեկի աշխատանքի փուլային նկարագրությունը

Ուսումնական տարվա սկզբին

- Կազմում է աշակերտների ցուցակը և ձևավորում դասամատյանը (սեպտեմբեր, առաջին շաբաթ):

- Կազմակերպում է դասագրքերի ստացումը գրադարանից (սեպտեմբեր, առաջին շաբաթ):

- Ուսումնասիրում է աշակերտների ընտանեկան դաստիարակության պայմանները (առաջին քառորդ):

- Վերստուգում կամ պատրաստում է դասարանի սոցիալական անձնագիրը և հանձնում է սոցիալական մանկավարժին (առաջին քառորդ):

- Հավաքում է սպառիչ տեղեկություններ՝ լրացուցիչ կրթության հաստատություններում, դասարանի աշակերտների մասնակցության մասին (հոկտեմբեր):

- Աշակերտների շրջանում՝ նրանց ընդունակությունները զարգացնելու նպատակով, աշխատանք է տանում՝ բազմազան գործունեության ոլորտում (այդ թվում՝ լրացուցիչ կրթության) նրանց ներգրավելու համար (առաջին քառորդ):

- Աշակերտների հետ համատեղ կազմակերպում է դասարանի կենսագործունեության պլանի ձևավորում: 3-րդ և 7-րդ դասարաններում՝ մեկ կիսամյակի, իսկ ավագ դասարաններում ամբողջ տարվա համար (սեպտեմբեր):
- Կազմում է դասարանի դաստիարակչական աշխատանքի պլանը, համաձայնեցնում է այն դասղեկական մեթոդ միավորման ղեկավարի հետ և հանձնում է դաստիարակության գծով փոխտնօրենին (սեպտեմբեր):

Ամենօրյա աշխատանք

- Դասամատյանում նշում է բացակայությունները
- Մանկավարժական օգնություն է ցույց տալիս՝ դասարանական և դպրոցական ինքնավարության օղակների, տվյալ դասարանի ներկայացուցիչների աշխատանքների կազմակերպմանը: Չեղում է աշակերտների արտաքին տեսքի պատշաճությանը:
- Չեղում է աշակերտների սնվելուն, և բարեկիրթ վարքին՝ բուժետում, ճաշարանում:
- Չեղում է դասարանում հերթապահության կազմակերպմանը:

Ամենշաբաթյա աշխատանք

- Աշակերտների օրագրերի ստուգում:
- Դասամատյանի վարման վերահսկողություն:
- Դասղեկական ժամի վարում
- Դպրոցի, դասարանի վերահսկողությանն հանձնված տարածքի մաքրության վերահսկում:
- Այլ պլանավորված աշխատանքների կատարում:

Ամենամսյա աշխատանք

- Դասարանի կոլեկտիվը նախապատրաստում է, կազմակերպում է՝ համադպրոցական գործընթացներին մասնակցելու համար:
- Օգնում է դասարանական խորհրդին ամփոփելու դասարանի կենսագործունեության փուլերի աշխատանքը:
- Պարապմունքներ է անցկացնում՝ ճանապարհային եթևեկության (ցածր դասարաններ), անվտանգ կենսագործունեության կանաններ (բարձր դասարանների) համար:
- Կազմակերպում է դասարանին հատկացված դպրոցական տարածքի ամենամսյա մաքրում:

- Չերթապահում է համադպրոցական միջոցառման ժամանակ (ըստ հերթապահության գրաֆիկի):

- Վերահսկում է իր դասարանի աշակերտների մասնակցությունը՝ խմբակներում, ակումբներում, խորհուրդներում:

Ուսումնական քառորդի ընթացքում

- Կազմակերպում է երեխաների առողջության պահպանման հետ կապված բժշկական երաշխավորությունների կատարումը:

- Օգնում է դասարանական խորհրդին կազմակերպել դասարանի կենսագործունեությունը (ընթացիկ պլանավորում, աշխատանքների կազմակերպում, քննարկում):

- Կազմակերպում է դասարանի հերթապահությունը դպրոցում (գրաֆիկի համաձայն):

- Օպերատիվ կերպով՝ դպրոցի տնօրենին, դաստիարակության գծով փոխտնօրենին, սոցիալական մանկավարժին տեղեկացնում է սովորողների դեվիանտ վարքի դրսևորումների, դպրոցական կանոնակարգի կոպիտ խախտումների մասին: Իր աշակերտների սոցիալական ապահովության համար նրանց հետ համատեղ որոշումներ է կայացնում:

- Չետևում է դասագրքերի պահպանմանը:

- Ճշտում է իր դասարանի աշակերտների՝ լրացուցիչ կրթության օղակներում մասնակցության մասին տեղեկությունները:

- Վարում է մանկավարժական խորհրդատվություն:

- Վարում է ծնողական ժողովներ:Խոսքի, ինտոնացիայի, ժեստերի և այլ միջոցներով դասողեկը ցույց է տալիս ծնողներին իր հարգանքը և ուշադրությունը նրանց հանդեպ:Փորձում է հասկանալ ծնողներին; ճիշտ որոշել խնդիրները, որոնք առավել անհանգստացնում են նրանց: Ծնողական ժողովի ընթացքում դասողեկի համատեղ աշխատանքի արդյունքը պետք է լինի այն, որ ծնողները դառնան ավելի վստահ այն բանում, որ իրենց երեխաների դաստիարակության հարցում կարող են հենվել դասողեկի և դպրոցի մյուս ուսուցիչների աջակցության և օգնության վրա:

- Կազմակերպում է ծնողական խորհրդի աշխատանքները, համաձայն վերջինիս պլանի:

- Մասնակցում է դասղեկական մեթոդ մկավորման (դմմ) սեմինարներին և այլ միջոցառումներին մասնագիտական որակավորման բարձրացման նպատակով:

Քառորդի վերջում

- Կազմակերպում է ուսումնական քառորդում դասարանի կրթադաստիարակչական կենսագործունեության արդյունքների ամփոփումը:

- Դպրոցի կրթադաստիարակչական աշխատանքների գծով փոխտնօրենին ներկայացնում է դասամատյանը և հաշվետվորություն դասարանի առաջադիմության մասին արձակուրդների ընթացքում

- Մասնակցում է դասղեկական մեթոդ միավորման արձակուրդային աշխատանքներին:

- Հասարակական միությունների, աշակերտական ակտիվի, ծնողների, հնարավոր է նաև մյուս դասարանների հետ համատեղ, կազմակերպում է իր դասարանի արձակուրդային միջոցառումները:

Ուսումնական տարվա վերջում

- Դասարանի ակտիվի հետ համատեղ, նախապատրաստում է դասարանի կենսագործունեության վերաբերյալ հաշվետվություն և կազմակերպում է ակտիվի վերընտրություն:

- Կատարում է (պատրաստում է) դասարանի կրթադաստիարակչական աշխատանքի ամփոփիչ վերլուծություն (ըստ հաշվետվության ձևի) և հանձնում է դպրոցի դաստիարակության գծով փոխտնօրենին:

- Կազմակերպում է դասագրքերի հանձնումը գրադարան:

Եվ վերջապես,ինչպես դասղեկի, այնպես էլ ուսուցչի վարպետությունը կայանում է աշակերտների հետ փոխազդեցության կազմակերպման ձեւերը, վերլուծելու կարողությունը, համոզմունքների արտահայտումը, առանց վիրավորելու աշակերտի տեակետը, աշակերտին ներշնչման կարողությունը: Ուսուցիչի մոտեցումներից շատ բան է կախված: Ուսուցիչն է որ կարող է ճիշտ ղեկավարելով աշակերտներին եւ ծնողներին կկարողանա նրանց մեջ ձեւավորել բարձր արժեքներ, զարգացնել հետաքրքրությունը ուսման նկատմամբ:

Եզրակացություն

Կատարած հետազոտության ընթացքում հանգեցինք այն եզրակացության, որ ուսուցիչ-ծնող կապն աշակերտի ուսումնադաստիարակչական գործընթացի նպատակային և բարեհաջող կազմակերպման կարևորագույն բաղադրիչ օղակներից է: Մենք ունենք մեկ ընդհանուր նպատակ՝ կրթել, դաստիարակել, զարգացնել երեխային, ուստի մեր փոխհամագործակցությունը և միմյանց հետ մշտական կապ պահպանելը բխում է հենց այդ նպատակի իրագործումից: Ծնող(ներ)ի հետ համագործակցությունն անհրաժեշտ է ուսուցչի՝ աշակերտի հետ աշխատանքն ամբողջացնելու նպատակով: Մեծաքանակ աշակերտներով դասարան(ներ)ում ժամանակի սղության պատճառով հնարավոր չի լինում անհրաժեշտ ուշադրություն դարձնել, բավարար թույլներ տրամադրել այս կամ այն աշակերտի գիտելիքների հիմնովին ստուգմանը /և ոչ միայն/՝ անկախ նրա առաջադիմությունից, ակտիվությունից: Այստեղ է, որ առաջին պլան է մղվում ուսուցիչ-ծնող փոխհամագործակցությունը՝ միասնական ուժերով վատթարագույն տարաբնույթ երևույթները արմատախիլ անելու և, գոնե, դրական անհրաժեշտ նվազագույնը սերմանելու նպատակով: Աշակերտի վարքի, համադասարանցիների հետ հարաբերություններում հարգանքի, ընկերասիրության, զսպվածության, ինքնատիրապետման ցուցաբերման, կոլեկտիվում ինքնադրսևորման ու միասնության պահպանման, այսինքն՝ լայն իմաստով անձի ձևավորումն ու դաստիարակության հարցերը արդյունավետ լուծելու համար ուսուցիչը պետք է պատրաստակամ լինի լսելու և տվյալ աշակերտի հետ անհատական աշխատանքը պլանավորելիս նկատի ունենալու նաև ծնողի կարծիքը: Աշակերտին ճանաչելու, նրա հոգեբանությունն ու վարքը արագ ըմբռնելու, աշակերտի վրա ազդելու, ներգործելու հարցերում ծնողի դերն անփոխարինելի է: Ծնողն իր հերթին պիտի լսի և ընդունի այն նկատառում-դիտողությունները, որն անում է ուսուցիչը, եթե անգամ շատ դեպքերում համաձայն չէ: Եվ որպեսզի ծնողը անտեղի չհակադրվի ուսուցչին, ինքնանպատակ քայլեր չանի, անհրաժեշտ է վստահություն ուսուցչի նկատմամբ:

Օգտագործված գրականության ցանկ

<https://aspu.am/website/images/files/ntaniq-dproc%20hamagorcakcutyan%20model.pdf>

<https://www.dasaran.net/apps/wiki/view/id/13815>

<https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=59769>